

Chính sách kích cầu đầu tư vào thị trường nông sản, thủy sản xuất khẩu

TS. NGUYỄN VĂN LÂM

NIENNo&PTNT Việt Nam – CN Bình Phước

Cho đến nay Việt Nam đã chính thức trở thành thành viên của Tổ chức thương mại thế giới (WTO) được hơn 2 năm, những thuận lợi, khó khăn đối với nền kinh tế nói chung, đối với các doanh nghiệp, hộ sản xuất kinh doanh, đặc biệt là lĩnh vực sản xuất nông nghiệp và người nông dân đã và đang bộc lộ rõ. Đặc biệt là tác động đến hàng triệu hộ nông dân tại các vùng sản xuất nông lâm thủy hải sản hàng hóa tập trung phục vụ chủ yếu cho xuất khẩu. Dương nhiên cũng tác động hai mặt tới thị trường tín dụng nông nghiệp nông thôn và lĩnh vực tài trợ xuất nhập khẩu nông lâm thủy hải sản, thức ăn chăn nuôi của các ngân hàng thương mại (NHJM) tại Việt Nam.

TẠP CHÍ Công nghệ ngân hàng	Họ tên:
	Chức vụ:
	Công ty:
	Địa chỉ:
	Điện thoại:
	Email:
	Ngày tháng năm 200.....
Tôi đồng ý đặt mua Tạp chí Công nghệ Ngân hàng	
☐ 6 kỳ (có số Xuân) 95.000đ X cuốn/kỳ ☐ 6 kỳ (không có số Xuân) 90.000đ X cuốn/kỳ ☐ 12 kỳ 185.000đ X cuốn/kỳ	
Từ tháng:/200..... đến tháng:/200.....	
PHÁT HÀNH MỖI THÁNG 1 KỶ (Từ tháng 9/2007)	
	HƯỚNG DẪN ĐĂNG KÝ: Cách 1: Đăng ký trực tiếp tại tòa soạn. Cách 2: Bạn đọc điền đầy đủ thông tin vào phiếu đặt báo và gửi đến tòa soạn. Tiền đăng ký vui lòng gửi đến tòa soạn qua: - Đường bưu điện (dịch vụ chuyển tiền tại các bưu cục). - Chuyển khoản. CTĐ: Trường Đại học Ngân hàng Thành phố Hồ Chí Minh STK: 10201000000992 NH số giao dịch II Ngân hàng Công thương TP.HCM Cách 3: Đăng ký tại các bưu cục

Những tác động tích cực có thể thấy rất dễ dàng, đó là nhiều lĩnh vực, như thu hút đầu tư nước ngoài, xuất khẩu, trong đó đặc biệt là xuất khẩu các mặt hàng nông lâm thủy hải sản,... gặp nhiều thuận lợi kể cả về giá bán, thị trường, chủng loại mặt hàng, cũng như nâng cao khả năng cạnh tranh, lớn lên trên thương trường quốc tế. Sự kiện mặt hàng quả Thanh Long của Việt Nam vào thị trường Mỹ; mặt hàng thủy sản xuất khẩu sang được với nhiều nước châu Âu và châu Mỹ, nhiều thị trường mới; giá gạo xuất khẩu của Việt Nam gần tương đương với mặt hàng cùng loại của khu vực và cũng mở rộng hơn được thị trường đồ gỗ của Việt Nam khẳng định vị thế của mình trên các thị trường lớn, như Nhật Bản, EU và Bắc Mỹ... là những minh chứng rõ ràng và thực tế cho vấn đề này. Các mặt hàng nông lâm thủy hải sản tiếp tục là những nhóm mặt hàng có kim ngạch xuất khẩu lớn nhất của Việt Nam, tạo việc làm và nâng cao thu nhập cho số đông người nông dân tại những khu vực sản xuất các mặt hàng nông sản, thủy hải sản tập trung, quy mô lớn.

Vào những mùa vụ khi thu mua nông sản, thủy hải sản thuận lợi, giá xuất khẩu tăng làm cho giá bán của người sản xuất tăng, tác động dây chuyền là sức cầu tiêu dùng tại những vùng nông thôn đó sôi động. Vật liệu xây dựng, phân bón, thuốc trừ sâu và nông cụ sản xuất bán chạy. Các mặt hàng tiêu dùng từ ti vi, xe máy, máy điều hòa không khí, tủ lạnh đồ gỗ,... cho đến đồ điện, quần áo, đồ nhựa,... tiêu thụ nhanh. Các cửa hàng ăn uống nhộn nhịp khách. Hoạt động ngân hàng cũng không kém thuận lợi, từ thu hút tiền gửi thanh toán, tiền gửi tiết kiệm, phát hành kỳ phiếu và trái phiếu, cho đến các dịch vụ thanh toán, chuyển tiền, cho vay, đầu tư cũng tăng trưởng bền vững. Chất lượng dư nợ được đảm bảo, thu nợ và thu lãi thuận lợi. Nhiều trường hợp khách hàng trả nợ trước hạn cho ngân hàng.

Nhưng trong giai đoạn hiện nay, khủng hoảng tài chính toàn cầu đang tác động đến hầu hết các nền kinh tế thế giới, nên rõ ràng và

đương nhiên nền kinh tế Việt Nam không nói là đứng ngoài cuộc. Trong đó các mặt hàng nông sản xuất khẩu của Việt Nam đang bị tác động mạnh nhất.

Nếu như mặt hàng gạo vẫn gặp thuận lợi về số lượng giá xuất khẩu, thì các mặt hàng nông sản xuất khẩu khác đang đứng trước muôn vàn khó khăn. Giá xuất khẩu cao su tự nhiên giảm hơn 50% so với hồi giữa năm 2008, làm cho giá bán cao su trong nước cũng xuống giá mạnh. Tình hình giảm giá xuất khẩu mặt hàng này chưa tác động nhiều đến tình hình tài chính của các doanh nghiệp cao su cũng như hộ gia đình. Bởi vì họ có tích lũy tài chính trong giai đoạn thị trường cao su khởi sắc, thậm chí nhiều công ty cao su còn có khoản tiền gửi khá tại các NHTM đóng trên địa bàn Tây Nguyên, vùng Đông Nam bộ và tại thành phố Hồ Chí Minh. Nhiều hộ gia đình cũng có các khoản tiền gửi tiết kiệm có kỳ hạn tại ngân hàng. Cũng chính vì vậy việc chăm sóc, phát triển trồng mới cao su vẫn diễn ra thuận lợi. Song nếu khủng hoảng tài chính kéo dài, giá dầu thô và cao su nhân tạo đứng ở mức giá thấp, hay giảm hơn, sẽ làm cho giá cao su tự nhiên trên thị

trường thế giới cũng âm ảm, từ đó tác động đến thị trường và ngành sản xuất cao su trong nước. Đến một thời điểm nào đó các công ty cao su, người trồng cao su thay vì gửi tiền ngân hàng thì sẽ phải vay vốn cho nhu cầu sản xuất kinh doanh của mình.

Đối với cây điều, đây cũng là nguồn thu nhập quan trọng đối với đồng bào nhiều vùng nông thôn các tỉnh Tây Nguyên và Đông Nam bộ. Thời điểm hiện nay bên cạnh giá xuất khẩu, giá thu mua giảm mạnh, thì tại Bình Phước nông dân còn bị mất mùa do thời tiết không thuận lợi, mưa trái mùa,... nên hộ gia đình trồng điều bị hai lần thiệt hại. Tại thời điểm hiện tại chưa ảnh hưởng đến chất lượng tín dụng, nhưng nếu giá hạt điều giảm thấp và kéo dài thì vấn đề nợ quá hạn đương nhiên sẽ là vấn đề quan tâm không nhỏ.

Tình trạng giá cả thị trường thế giới xuống thấp làm cho giá cả một số mặt hàng trong nước cũng giảm mạnh như: cà phê, hồ tiêu, củ mì (sắn),... Nhìn chung các mặt hàng nông sản này giảm giá khoảng 50% so với cách đây gần 1 năm.

Đối với các mặt hàng thủy sản giá cả bấp bênh đã luôn phải đối mặt với hai loại rủi ro là người sản xuất, chế biến và xuất khẩu, đó là thiên tai, dịch bệnh, thời tiết khí hậu và hàng rào kiểm soát nghiêm ngặt về chất lượng vệ sinh an toàn thực phẩm của các nước nhập khẩu.

Mặt hàng đồ gỗ xuất khẩu của Việt Nam trong những tháng gần đây có kim ngạch xuất khẩu giảm gần 50% so với trước do ảnh hưởng của giá cả và thị trường, mà chủ yếu là thị trường. Mặt hàng này ít ảnh hưởng tới người trồng rừng, vùng nguyên liệu gỗ, nhưng ảnh hưởng lớn tới việc làm, thu nhập và đời sống của người công nhân. Hoạt động tín dụng và dịch vụ ngân hàng có liên quan cũng ảnh hưởng ở những mức độ khác nhau.

Tại Việt Nam trong những năm qua, do đặc điểm tự nhiên, kinh tế – xã hội đã hình thành nên các vùng chuyên canh, vùng sản xuất nông sản, thủy sản hàng hóa tập trung, chuyên môn hóa cao. Do đó khi giá cả nông sản, thủy sản lên cao, thu nhập của người dân, của doanh nghiệp, của ngân sách địa phương được cải thiện. Người sản xuất được lợi và có tình trạng sản xuất theo phong trào, đua nhau mở rộng diện tích, thậm chí nhiều nơi không theo quy hoạch, nhưng ngược lại khi nông sản rớt giá và nếu kéo dài

thì người sản xuất có xu hướng bỏ mặc cây trồng, ít chăm sóc, hoặc chỉ chăm sóc có tính chất duy trì vườn cây. Thậm chí có nơi nếu thấy thua lỗ kéo dài nông dân tự động chặt bỏ cây trồng đó, thay vào đó là loại cây trồng khác. Diện tích nuôi trồng thủy sản cũng ở tình trạng tương tự. Tất nhiên tình hình này hiện nay mức độ đã giảm so với những năm ở thập niên 90 của thế kỷ trước.

Tình trạng nói trên mang tính chất phổ biến đối với các nước đi lên từ nông nghiệp là chủ yếu và đang trong quá trình chuyển đổi. Việc quy hoạch của cơ quan chức năng cũng có song do khó dự đoán chính xác được biến động thị trường, do không có nguồn lực và cơ chế tổ chức thực hiện quy hoạch, nên rất khó duy trì được quy hoạch. Quy hoạch vẫn chỉ là quy hoạch, còn người dân làm là việc của người dân. Hoạt động của NHTM cũng gắn liền với rủi ro của môi trường kinh tế đó.

là 1 năm và tối đa là 2 năm. Nếu giá cả nông sản đã tăng trở lại thì thời gian hỗ trợ lãi suất rút ngắn hơn.

Các NHTM cho phép điều chỉnh kỳ hạn nợ, gia hạn nợ, hoặc có các hình thức cơ cấu lại nợ khác đối với khách hàng nếu họ có nhu cầu, để họ có điều kiện duy trì chăm sóc cây trồng, tăng thời gian tạm trữ hàng hoá cho tiêu thụ.

Vừa qua có một số ý kiến đề nghị Nhà nước lập quỹ dự trữ mù cao su. Theo tôi thay vì thực hiện giải pháp này Chính phủ có thể sử dụng chính sách lãi suất, chính sách tài chính để giúp doanh nghiệp và người nông dân dự trữ, thay cho việc xuất vốn ngân sách ra để dự trữ trực tiếp mặt hàng nông sản nào đó, vừa tốn kém, vừa kém hiệu quả lại có thể nảy sinh tiêu cực khó kiểm soát.

Hai là, Chính phủ có mức miễn giảm thuế dài hơn, hoặc cao hơn đối với các công ty kinh doanh trong lĩnh vực thu mua, chế biến, xuất khẩu tôm, cá, cao su, hồ tiêu, điều, cà phê. Các hộ gia đình trồng các loại cây công nghiệp, nuôi trồng thủy sản xuất khẩu cũng cần được miễn giảm thuế nông nghiệp và thuế khác có liên quan.

Ba là, Chính phủ cần có nguồn vốn ưu đãi khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư cơ sở chế biến nông sản, thủy sản hiện đại, xây kho chứa hàng chuyên dùng và các đầu tư khác có liên quan theo hướng nâng cao giá trị mặt hàng nông sản, thủy sản xuất khẩu của Việt Nam.

Bốn là, cần có chính sách miễn giảm thuế cho các tổ chức tín dụng hoạt động trong các vùng chuyên canh lớn, nhất là khu vực Tây Nguyên, miền Đông Nam bộ để tăng năng lực tài chính cho các tổ chức tín dụng này trong điều kiện có thể phải trích lập dự phòng rủi ro.

Năm là, Chính phủ cần có chính sách khuyến khích doanh nghiệp bảo hiểm mở rộng bảo hiểm sang lĩnh vực nông nghiệp, trước tiên là vùng sản xuất các mặt hàng nông sản, thủy sản xuất khẩu. Cụ thể là áp dụng mức thuế thu nhập doanh nghiệp thấp, hoặc có thể áp dụng mức thuế suất 0% đối với bảo hiểm cây công nghiệp lâu năm và nuôi trồng thủy sản xuất khẩu.

Gia nhập WTO, để hạn chế những tác động tiêu cực, giảm thiểu rủi ro cho người sản xuất, chế biến và xuất khẩu, thì chính sách tài chính và chính sách tiền tệ đóng vai trò rất quan trọng, cần được sử dụng linh hoạt, nhất là trong giai đoạn kích cầu đầu tư, kích cầu tiêu dùng hiện nay. ■

Hiện nay rất khó dự đoán được giá cả nông sản, thủy sản trên thị trường thế giới những năm tới tiếp tục đứng ở mức hiện nay, hay tiếp tục giảm thêm hoặc sẽ tăng. Rõ ràng là diễn biến này phụ thuộc vào sự phục hồi của kinh tế thế giới mà trước đây nhiều dự đoán cho rằng sẽ diễn ra vào năm 2010, nhưng hiện nay thì cũng có những dự đoán bị gạt bỏ, có thể kéo dài thêm 5 năm hay 10 năm. Bởi vậy chính sách kích cầu hiện nay là có gắng duy trì diện tích các loại cây nông sản, diện tích nuôi trồng thủy sản xuất khẩu chủ lực, đem lại lợi nhuận cao cho Việt Nam. Tác giả xin nêu một số kiến nghị:

Một là, Chính phủ cần có chính sách kích cầu qua hỗ trợ lãi suất riêng cho một số loại nông sản, thủy sản như cà phê, cao su, điều, hồ tiêu, củ mì, cà Tra, cà Đa Sa, sắn... Mức hỗ trợ lãi suất cũng là 0%, dành cho các hộ gia đình, các nông trường, các công ty đầu tư cho chăm sóc cây trồng, cho dự trữ mặt hàng. Thời hạn hỗ trợ lãi suất tối thiểu